

Um ráðn á trulldom á släkt

Um an byrjará minnási släkt däm pratät um ráðn á trulldom, släjkä så va gamblär då i va ungg, så kannint an ana äld va fövånadn yvyr, ur vel däm trodd upå släkt däm berättät. I minns då särstjilt je kelingg i granngardim så let alldeläs övertygadn, då o berättät släjk sakär så add ända, å sä åvslutät min isä ordi: ”I e då alldeläs säkär um att ä jän a ve frågan um trulläri, mmjaa”. I add je fastär så add fäbudär i Jesundum, å je began vårt je åv ännäs tjynär litä motal å dålin tä jätå. Då fikk o ä rådä åv jenä kelingg i granngardim: ”Du ska go båti jän gard å stjälå litä öd a tjyrn, så repär o nug si”. ”Ja, djärd du ä?” frågät i. ”Javisst, i djikk å stal fö ännä i, å tjyri vårt bättär o.” Jän vittär vaum vir i Flenum upå skogsarbet, å Jonsbyl add ästn ini sumu fjös så vir. Då vir addum ve da någä vikur, så vårt Jonsbylas äst litä pysjån å dålin tä jätå. Jänn kvälld va faad uti fjosi å äld visst å lägät nåntingg å sylåm. Då kam Jonsbyl däjt o, men an sågint faad utan an djikk frami krubbo a vorum äst å tog jänn ötapp. Sä djikk an attum sän äst å stuppät ötappän frammilå bakfotum a ästim å togmot an å vistärsäjdön, sä stuppät an ötappän sumu veg jätt tag til å togmot onum å ögärsäjdön, å sä djikk an frami krubbo å gav ästim an. Sä nug a däm trott upå trulläri.

Sä brukät däm säj ”att ä skrankät”, um däm ärd nåntingg såint däm kund föklar. Um faad ädd ve kvikk tä tro upå skrank, så ädd an full aft tilfäll a dö je began, då an va i Flenum å skulld flukk lindjber. An add flukka jän full kunt, men ä vårt fö sent tä go em, å sä byrd ä å rägna, så an tänkt stan i Flenum yvyr nåti. Ä va i säptämbär å va lovli upå småvilt, så an ad föstäs rakkan (Jäppe) min si å dubbälbyssö, anas visst an att an va alldeläs jesumän i elä täktö. Då jälldn add nästan brunnåut uti spisim upå kvälldn, å ä vårt tid tä go å lägg si, så byrd rakkan å bi bar urolin. An sät bar inå govö å såg suttär å let: Gnuff . . . gnuff . . . gnuff . . . gnuff . . . Ä djikk int tä få an tyst, så faad sättä an tujä å fiät onum åut, ifall ä va nånting an bövd go åut

fö, men an bar sätt si ata fotum a faad, såg suddar å let sumules: Gnuff . . . gnuff . . . Då djing dämfull in ättbaker, men Jäppe duvd int åld tyst ändå utan sätt si inå govi å let sumules: Gnuff . . . gnuff . . . Då ä add gändji undjifär jän alvtäjm sä rakkan byrdå bi urolin, så ärd faad att ä kam nån ingenum föstävsdörär, å sä byrdanå fambäl ättär väddjån däst an kam båta stugudörum. Då ä add gändji någä minutär så yppnäs stugudörär bar litä, så faad såg jätt oog å jenä menistj, sä fo dörär att. Ä djikk nå minutär til inå dörär åkät upp je aningg mer så an såg jättdör ooga å näsär å dänn så va uti föståvi, sä fo dörär att attä. Då ä add gändji någä minutär til fo dörär upp fö tridi gändjån, å faad såg två ogor lodrätt uppfrå verodär, sä fo dörär att fö tridi gändjån. Ä djikk någä minutär til å sä yppnäs dörär litä mer å ä kam jän litn karr ingenum dörär, men då kam an avun, stanät inå dörär å gämät ansiktä min andum ata dörågätn. Sä bred an litä upå skållan å tittät attminsi, föst a jenä säjdon å sä a odron. Då frågät faad: ”va vill du fö nånting?” Då vågade gubben vända sig om och svarade med en pipig röst: ”Jo, jag tänkte bara be om logi här över natten”. ”Är du ensam då?” ”Ja, jag är ensam”. ”Nån sängplats kan jag inte lova dej”, säjd faad, (däm va ljoträddär tä bi nidalåusadär då ä kam nån främlingg) men vill du ligga på golvet så går det för sej”. ”Ja, jag är tacksam bara jag får tak över huvudet”. Ä va full tä få litä jälld i spisim å ställtil litä jätå, så främlindjån fikk litä i si inå an lagd si nidmin stabbam å sännät.

Jäppe brukät åldär få ligg upi någu sängg, men isu nåti fikk an ligg framvi sänggbrädä å dubbälbyssu uppvi väddji, så faad kund då såvå rätt skapli ändå. Nästa mårgån va främlindjån litä språksammär, så ä kam full fram att an va jän upå do tidi rätt vanlin luffär (fast so an kam å bar si a så syntäs ä full att an vaint ryktyt normal upi skållam). An add kemi frå Läksand, å nån add väjsa onum jän litn veg da an skulld kun go rätt yvyr skojän a Dala Järna, men an djikk villt å kam a Umsi, å sä tog an buförsväjän mot Flenum. Då fanns ä je liti kulköj brevi väjån mittupå bjeri, da an tänkt ligg yvyr nåti, men ä byrdå rägnin så an fortsättät å kam a Flenum. An fikk jän skaplin frukost å litä masäkk min si, å sä fiät faad onum nidi Läksandsflenär å väjsät onum väjån ättbakär nidå landsväjån.

Je ana istori brukät däm berätt o um jän sooldkarr så add ve sud-yvyr å lässaå si jätt malmläss å va upå veg nårdyvyr Syljan. Då kam

ä fö onum att ä ädd kunna ve roli tä a jätt minn frå reson, så an tog jänn malmbit å stuppät an nidi fikko. Då an add tjöra jänn litn fläkk til så råkät an bräjd upå skällan så an såg atå lassä. Då såt ä jänn litn karr min je rod tuppätt å si atå ändam å lassi så säjd a onum: ”Ska du böv stjalå malm du så a brorslåttn a Falu gruv upi Flenbjer?”

Min rådn va ä full litä odärles äld jusst bar vanli trulleri, å rådni va ä bäst tä äld si sams min, så kund ä rentäv go tä samarbet. Däm a berätta att dånn så föst slo si nid i Flenum, så a ä ve nån Bråmåkkarr så int a vilja uti 30-åri krijä. An gämät si undä i Flenum å byddjät upp jän gard upå jenum båkk så än i dag jättär Bråmåbåkk, nidi ändam å Mykkälgrav. Ä upi Flenbjer add rådni sturtillåldä. I ant ärt nån så a duvä minnas att ä a ve nå åus kvär upå Bråmåbåkk, men än i dag finns ä kvär je fin tjälärgrop, moradn åv natursten, så tydligän a ve undär nå utåus. Morsgrundn da stugu a ve finns kvär å sä finns ä kvär nå grundstenär ättär odär åsum o. Um an gor sudmin kantim å Flenbjer, så kan an sjå att ä a ve branug mytjy odla jord suttär frå Bråmåbåkk, fast ä e attväxa min skog nu.

Inå däm add inna odl nå jord, så fingg däm full byrjä släkså ana nybyddjrar, ägg nid skojän å bränn å ställtil nå fäll, da däm kund så nå säd. Nu va ä je began däm add inna ställtil så sturt jätt fäll, å ä sågåut tä bi så mytjy säd, så jänn kvälld stodd nybyddjarn å såg å ålltjop å gruvät si fö ållt arbeti så an säjd: ”Ja i vändärint fast i ädd sku bytbärt bäst tjyri bar i ädd aft ita skuri däst i mårgu”, Då an vaknät nästa dag så va elä fällä skuri å åll säsbandi uppröjtadär i fin rädär, å då an kam uti fjosä så va bässt tjyri bårtä, å i ställä stodd ä jän gåmål bukk i båsi. Däm add je sturkull o i Bråmåbåkk, å jän sumår va ä jän rådnpojck så byrdå kumå å väjs si intresseradn åv kullon, men o va int intresseradn nå åv onum, så jän kvälld då an kam så säjd o a onum: ”Ir air jän uxmöl så a byrtä uppvakt je åv vorä kväjgor, kan du säj mi vänd i ska djärå så an slutär väjs si jän?” An anät full int revän så låg åttåmin frågon, utan an sväret: ”Du ska blandjop jolmält å djirisält å vändrot å djäv kväjgon ä så vill int an vi on nå mer”. Kullo djärd je blandningg so an add sagt, men o åt ä sjov. Nästa gång rådnpojctjän kam, så sågan djenäst vänd o add gart, å då säjd an: ”Å jolmält å djirisält å vändrot, å tvi mi så lärät di släjku bot”. Sä fösvann ann å väjsät si äldär mer.

Lars Håll